

XXIII.

B e t æ n k n i n g

over

Forflag til Lov om et Tillæg til § 3 i Lov af 12te Juli 1867 om Valgene til Rigsdagen.

(Afgiven af Folkethingets Udvalg den 27de Januar 1875).

Balglovens § 3 figer, at Ingen, som staaar i privat Tjenesteforhold, kan udøve Valgret, medmindre han har sin egen Husstand. Efter denne Bestemmelse, som stemmer med Udtrykkene i Grundlovens § 30 a., udkræves til at unddrage en Mand Valgret, som forøvrigt opfylder Betingelserne for denne, at to Momenter ere tilstede i Forening, nemlig: 1) at han staaar i privat Tjenesteforhold; 2) at han ikke har sin egen Husstand; er kun det ene af disse to Momenter tilstede, har han Valgret. Medens dette vistnok almindelig erkjendes at være Lovens Mening, har der i Pragis gjort sig en forskjellig Fortolkning og Anvendelse gjældende, dog ikke saa meget af Begrebet „egen Husstand“ — der i Almindelighed, og vistnok med Rette, i dette Forhold opfattes saaledes, at Enhver, som ikke hører til dens Husstand, til hvem han staaar i Tjenesteforhold, betragtes som havende egen Husstand — men desto mere med Hensyn til Betydningen og Omfanget af „privat Tjenesteforhold“. Dette Begreb have nemlig Nogle ment at kunne udvide til at omfatte Enhver, som har frit Ophold hos en Anden og anvender sine Kræfter i dennes Tjeneste. Ledede af denne Opfattelse have adskillige Kommuneraad udelukket Alle, med hvem saadant et Tilfælde, fra Valglisten, og i de seneste Aar er dette slet i steds større Omfang rundt omkring i Landet. Herved er opstaaet Spørgsmaalet om „Gaardbestyreres Valgret“, som det almindelig

kaldes, fordi det især finder Anvendelse paa dem, der ere Gaardbestyrere hos deres Forældre, Svigerforældre eller Pleieførelde, Skjøndt Spørgsmaalet forøvrigt ogsaa omfatter Andre end Gaardbestyrere, og det paa den anden Side ikke omfatter alle Gaardbestyrere, idet visse af dem utvivlsomt staaar i privat Tjenesteforhold. I det sidste Aars Tid er Spørgsmaalet gjentagne Gange bragt for Domstolene, og der foreligger saaledes en Række retslige Paafjendelser af herhen hørende Tilfælde, dog med Undtagelse af eet Tilfælde kun fra Underdomstole. I disse Domme gjør sig imidlertid den samme forskjellige Opfattelse af Forholdet gjældende. I en Dom fra Arts og Skipinge Herredets Gjæsteret hedder det, at, da Citanten, der er tilhuse hos sin Fader og maa antages at deltage i dennes Eiendoms Drift, hverken er fæstet af Faderen som Tjenestekarl eller modtager nogen Løn af ham som saadan eller endelig ved nogen Aftale har forpligtet sig til ikke at forlade ham uden Opsigelse, findes Citanten ikke at kunne statuere at have stillet sig i et saadant Underordningsforhold, som udgjør et væsentligt Moment i det private Tjenesteforhold. I Modspætning her til har Viborg Overret i en Dom af 2den Marts f. A., hvorved en fra Mors indanket Underretsdom stadfæstes, udtalt: at Citanten, der havde Ophold hos sin Fader paa dennes Gaard og den meste Tid deltog i Arbeidet ved Gaardens Drift, og som, uden at have noget andet særligt Erhverv